

EGYHAZTORTENELMI ADATOK.

CXII.

UNITÁRIUS HALOTTAK ÉS TEMETÉSEK.

(1692—1703.)

(Folytatása és vége a Cl. CIV. CVII. és CIX. a. közleményeknek.)

1692. máj. 18. Tks. és nzt. Székely László ur, e város főkapitánya temettetik; Isten könyörüljön rajta. (fasc. II. 529. l.)

1692. máj. 30. Néhai Lónai Sámuel kegyes emlékü özvegye meghalván, testált nekünk a temetésért 7 frt 44 drt. Ugyan e nap ezen kegyes nő hagyományából adtak nekünk 5 veder bort.

Ugyancsak testált nekünk a város mellett a Hásongárdban félhold szőlőt, melynek szomszédja keletről Köpeczi Péter ur, nyugatról Szabó Ferencz, oly kikötéssel, hogy azt senki se merészelje eladni, hanem a diákok műveljék, s hasznát ők vegyék, átkozott legyen az az iskola-főnök, a ki akár hanyagságból, akár bármily módon megengedi, hogy elidegeníttessék. (U. o. 530. l.)

1692. oct. 9 Főtiszt. Kövendi N. Mihály ur, a mi püspökünk. ki mult évi jul. 7-én üdvözölte a mi városunkat, a polgárok örömujjongása közt, övéi és az egyház nagy fájdalomra meghal. Prédikált tizst. Ajtai ur, oralta Clariss. rector ur (fasc. r. sch. II. 536. l.)

1693. febr. 15. Nzt. Dálnoki János ur vissza jött Bécsből s kedves nejét, Ferenczi Katát fiacskájával halva találta. Eltemettette 21-én, prédikatiót tartott tizst. Ajtai ur, magyar szónoklatot Clariss. Dombai János ur. Nekünk fizettek 2 frt. (U. o. 543. l.)

1693. febr. 21. Tks. és nzts. Kabos Gábor ur kegyes özvegye meghal, (u. o. 543. l.), kinek koporsóba tétele tisztességére Gyulatelkére küldetett 6 diák.

Eltemettetett márc. 15-én, mikor is a háznál prédikációt tartott a tizst. püspök ur Almási Mihály, a kis templomban Ajtai Mihály ur; szónoklatot tr. Kolozsvári Dimién Pál rector én pd. búcsu szónoklatot (u. o. 546. l.) Fizettek a diákoknak 5 mfrtot.

1693. márc. 29. Tks. és nzt. Tholdalagi János ur, az ország Consiliáriusa az ország urai jelenlétben nagy pompával eltemettetik. Prédicatiót tartott a tizst. püspök ur, latin szónoklatot Clariss. Dombai János ur; bucsúztatót szavalt Kövendi Tamás diák egy mendicanssal váltogatva. Adtak a diákoknak 23 frt 80 drt. (U. o. 547. l.)

1693. ápr. 1. Nzts. Szabó Gáspár városi tanácsos ur temettetik

szász predikációt tartott a tisz. plebánus ur, magyar szónoklatot Clariss. Dombai ur, (u. o. 548. l.)

1693. máj. 12. Járai Sámuel derék senátor meghal; magyar predikációt mondott a tisz. püspök ur, latin szónoklatot Clariss. Régeni ur. (U. o. 549. l.)

1693. jun. 30. Özv. Linczegh. Jánosné kegyes asszony 29-én meghalván, ma eltemettetett. Predicált a tisz. püspök ur, magyarul szónokolt Dombai János ur. Adtak 1 frt 98 drt. (II. 552. l.)

1693. aug. 14. Thoroczkai Mátyás kegyes felesége temetésére Toroczkó-Szt.-Györgyre utazik Clariss. Dombai János ur (553 lap.) Haza jött 19-én.

1694. márt. 21. Tks. és nzts. Gyerőffi György ur Kolozsvár-megye főispánja és a kir. főigazgatótanács belső tanácsosa a mág-nások, nemesek és polgárok nagyszámu jelenlétével eltemettetik. Lelkét ezen márc. hó 11-én adta vissza az Istennek, kitől vette volt: kinek adjon isten örök életet Amen. (fasc. r. I. D. 11. l.)

1694. május 13. Magyarország részei Gubernátorának tks és Ngs Bánffi György urnak fiacskája temettetik, kinek temetési tisztességére mindkét felekezeti (ref. és unitár.) diákok megjelentek. Nekünk noha nem énekeltünk a nagylelkü férfi bőkezűleg adott 40 mfrt. (fasc. I. D. 16. l.) Ebből a senior a maga részét kivévén, a maradék a szász diákokkal egyenlőleg oszlott s jutott egynek 1 frt 26 d. (17. l.)

1695. jan. 13. Zsuki Mihály fiacskája temetéséért adnak 2 frt 20 dr. (f. I. D. 27. l.)

1695. mart. 13. Nzts. Maxai Ferencz ur temettetik a nagy templomba egész Erdély mágnásai nagy pompájával. A templomban predikációt mondott tisz. Almási Mihály püspök és tisz. Dersi Pál tordai pap, szónoklatot a Clariss. Rector (Dr. Dimjén Pál).

Nekünk a kísérésért adtak 10 frt 50 drt s azután az egész coetusnak ételt. (fasc. I. D. 30. l.)¹⁾

1695. mart. 31. Sztpéteri Sámuel és Ajtai Pál Szucságba mennek temetésre honnan hoztak 1 frt 5 drt, melynek 3 da nekik maradván a coetusnak jött 69 dr. (u. o.)

1695. mart. 15. Literati Gergely²⁾ ur feleségét a nzts Kun ur leányát temettük; predikációt mondott a tisz. püspök ur, szónoklatot Pálfi Zsigmond diák és a poéták tanítója; nekünk adtak a kísérésért 2 frt 10 dr. (fasc. r. I. D. 31. l.)

1695. mart. 25. Nemzts. Décei Istvánné temetéséért 1 óraker adtak 3 frt 15 krt (u. o.)

1695. aug. 25. Nzts. Brozer Péter ur nekünk nagy joltévönk és bölcs senator 22 én meghalván, ma eltemettetett s adtak 1 frt

¹⁾ E család a mult század elején nevét Máriafi-ra, vallását r. kath.-ra cserélte.

²⁾ Ez azt hiszem Gálfalvi Gergely volt.

11 drt. Temetési verseket is irtunk, melyek ki is nyomattak s melyekért az özvegy adott 3 frt 15 drt. (Testált a diákoknak 25 frtot, melyből jutott a dec. 9-iki division 1 frt 40 kr, a novitiusoknak is adtak kegyelemből 1—1 sustákat (fasc. I. D. 36 és 40).

1695. oct. 27. Excellent és Clariss. Kolozsvári D. Pál urnak, iskolánk derék rectorának kedves és kegyes neje, életének virágjában lelkét megváltójának ajánlotta, eltemettetett 29-én, nagy sokaságtól kísérve. (Fasc. r. I. D. 38.)

1696. apr. 26. Sárosi György a szász nemzet (t. i. a szász unitár. ekkla) cántora meghal, 28-án eltemettük (fasc. r. I. D. 50).

1696. apr. 29. Diosi János az állami javak praefectura és Szamosujvár kapitánya, számos mágnások jelenlétében és fényes pompával temettetik.

1696. Jul. 22. II. Apafi Mihály fejedelem első szülött leányocskáját halva idehozzák, a középkapuba elébe mentünk s a ref. templomba kísértük, nem énekeltünk, adtak 13 frt 53 krt.

1696. sept. 15. Az a szomorú és leverő hír érkezik, hogy tks. és nzt. Pálffy Ferencz ur, az unitáriusok képviselője Bécsben meghalt, mely halál fájalmát különböző körülmények nevelik. Már eljegyezte volt Brozer Borbárát.

Következik a fasc. r. sch. III. 1697. jan. 1.—1705. apr. 22.

1697. Jul. 20. A Pekri Gábor ur fia: László temetése Kutyalván. Predikált a Püspök (Almási Mihály) és Solymosi (Koncz) Boldizsár esperes; magyar szónoklatot mondott Pálfi Zsigmond isk. főnök. III. 16.

1698. mart. 19. Kolozsi Márton tanár életének 34-ik évében meghal; 22-én nagy pompával eltemetik.

1699. mart. 1. Raphael János secundanus deákot temetik. III. 47. 1.

1699. mart. 29. Stentzel Ferencz temettetik; éneklésért adtak 2 frt 4 krt. Verseket is irtak, melyeket ki is nyomattak s ebbeli munkájokért adtak 8 frtot. III. 48 1.

1699. jun. 14. Gr. Gyulafi Lászlót, a ki apr. 14 én halt meg, nagy pompával eltemetik a monostori templomba. E temetésre mind az unitár. mind a ref. tanárok, papok, deákok meghivattak. Az unitár. deákok mivel az úton énekeltek, kaptak 10 frtot.¹⁾ III. 52. 1.

1699. Aug. 13. Özv. Sebesi Béniné Szörös Borbára temetésére Abrudbányára 6 deákot visz énekelni Rákosi Péter kolozsvári polgár; a deákok aug. 20-án jöttek haza. III. 57. 1.

1699. aug. 21. Sárosi Jánosné Thot Borbára temetésére Szökefalvára utaznak; a püspök ur prédikációt, Szaniszló István tanár

¹⁾ Gyulafi L. r. kath., neje Gyerőfi Borbára, a Gyerőfi György és Kemény Kata leánya, unitar. volt. Unitár. vallásu édes anyja Balázsi Erzsébet után Szt.-Demetert örökölvén, ő maga és hasonnevű fia, ugy ennek mint Véczkének, Bordosnak, Csöbnek egészen unitárius lakosai üldözése, templomaik elfoglalása által keserű emléket hagytak magok után.

szónoklatot tartani és a rector ur (Dr. Kolosvári D. Pál). A többiek aug. 26-án hazajöttek, de a Claris rector ur Vargyasra utazott özv. Daniel Istvánné (Kemény Zsófi) gyógyítása végett, a ki már régolta terhes beteg; sept. 5-én jött vissza. III. 57.

1699. nov. 26. P. Horváth Ferencz²⁾ és özv. Daniel Istvánné temetésére utaznak a püspök, rector és Szaniszló urak. Prédikál mindkét helyt a püspök; szónoklatot tart Vargyason a rector, Széplakon Szaniszló. Áldott legyen emlékek az utókornál is, mert igen sok jóval voltak a tanuló itjusághoz. III. 61. 2.

1700. apr. 19. Toldalagi Andrásné koporsóba tétetik. Prédikált tiszt. Dombai ur e textusra: „Diligentibus Deo omnia in bonum ceduntur“. Ezt a textust Göts Sára asszony betegségében maga hagyta meg. Temették 25-én, prédikált a püspök, óralt Dr. Kolosvári D. Pál a rector. (fasc. r. scholast. III. 68. 1.)

1700. apr. 21. Abrudbányára megy a Szörös Borbára temetésére 6 diák; prédikálni megy tiszt. Dombai ur, órálni Szaniszló prof. ur; temették 28-án, hozajöttek máj. 1-én. (u. o.)

1702. sept. 3. Ferenczi István urat utolsó órájában a Jesuiták kényszergetik, hogy legyen pápista, de a felesége nem engedte. (u. o. 102. 1.)

1703. máj. 8. Ngs Sárosi János ur temetésére megy a püspök, Senior, Cantor és 4 diák; a háznál prédikált a püspök, latinul óralt prof. Szaniszló a sirnál prédikált t. Dersi Pál ur, magyarul óralt Sztiváni Bartók János tordai rector ur; hazajöttek 15 én. (u. o. 112 l.)

Közli: BENCZÉDI GERGELY.

---

²⁾ E Horváth Ferencz írta az „Apologia fratrum unitariorum, azaz az unitárius atyafiaknak mentiségére rendeltetett irás“ cz. jeles művet, mely egy-más után két kiadást ért, u. m. 1700-ban és 1701-ben.

LEHET-E AZ EKKLÉZSIAKÖVETÉS KÖTELEZŐ GYÜLEKEZETEINKBEN? *)

Tisztelt egyleti gyűlés! Legyen szabad szives elnézésökre s becses figyelemökre számítnom, habár felolvasásom tárgya nem valami érdekfeszítő is; mert megvallom, ennél kaphattam volna tán divatosabb s önmagát ajánlóbb dolgot eleget, a miről beszéljek, mint ez a divatból sok helyen rég kiment, másutt alig ismert vagy ritkán látott intézmény, mely felett bár ezelőtt éppen százegy esztendővel volt kimondva a halálos ítélet, még sem halt meg egészen soha s bárha most is csak türve van: vészben, zivatarban éljen, ha megélhet, végkép kimulni még sem fog, mert önmagában hordja életreválóságát. Éppen azért, mert létjogosultsággal bir s fenmaradására szükség van, megérdemli, hogy foglalkozzunk vele ezen a vallásos egyleti gyűlésen annyival inkább, mert ez is a vallásosságnak s ennek ikertestvérének, az erkölcsiségnek állott szolgálatában eleitől fogva s ha szolgálatételében s eljárásában nem is volt valami előkelőség s választékosság, nem az ő hibája; a kor, melyben világra jött, maga is nélkülözte a finomságot, de ha átalakítjuk olyanná, melyet a felvilágosult kor s időnk szelleme kíván, előre is ki merem mondani, nem elvetendő, hanem teljesen fentartandó leszen.

Hogyan? kiált fel az álszabadelvűség! lehet-e valaki a mai korban, a ki oly intézményt, melyet még a mult százban elítéltek, most vissza akarjon állítani? Lehet-e valaki a kortól oly elmaradott gondolkozással bíró, hogy a mit mások el is feledtek, hogy valaha létezett, mint egy megkövesült múmiát, vagy egy sötét éjszakai kísértetet akar az élők közé hozni ijesztőnek vagy csudának?!

Hát ugy van t. egyl. gyűlés, ez a különös gondolkozásu ember én vagyok, ha csakugyan avval a czimmel tisztel meg valaki tisztelt hallgatóim közül; de hogy magamat is emeljem, a mi a mai korban épen „korszerű“ eljárás, helyesebb lesz, ha azt mondom: ime én vagyok az az elszánt, ki elég bátorságot érzek magamban, vé-

---

*) Felolvastatott a Dávid F. egylet maroskőri főkegyeleti gyűlésén.